

Grupp A-streptokocker (GAS) hos nyförlöst kvinna/nyfött barn - vårdhygieniska riktlinjer

Åtgärder inom förlossningen, BB, mödrahälsovården och gynekologiska mottagningar vid fynd av betahemolytiska grupp A-streptokocker (GAS) hos nyförlöst kvinna eller hos nyfött barn inom två veckor efter förlossningen.

Åtgärder av behandlande läkare vid konstaterat fall.....	1
1. GAS hos nyförlöst kvinna.....	2
2. GAS hos nyfött barn	2
3. Personal som ingår i utredningen	2
4. Behandling.....	3
5. Vård vid känd GAS	3
Generella vådrutiner	4
Information	4
Epidemiologi.....	4
Smittvägar	5
Bilaga 1 – Smittspårningslista FAMILJEMEDLEMMAR.....	6
Bilaga 2 – Smittspårningslista PERSONAL	7
Bilaga 3 – Smittspårningslista PATIENTER	8

Åtgärder av behandlande läkare vid konstaterat fall

När mikrobiologiskt laboratoriet rapporterar fynd av grupp A-streptokocker (GAS) hos patienter enligt ovan, kontakta omgående medicinskt ledningsansvarig/behandlande läkare som vidtar åtgärder enligt nedan:

- Behandlande läkare ansvarar för att smittspårning enligt punkt 1 och 2 (se nedan) utförs. För provtagning av familjemedlemmar kontakta läkare på vårdcentral. Vid fynd i öppenvård skall aktuell förlossningsklinik kontaktas.
- Kontakta enhetschef, medicinskt ansvarig läkare eller motsvarande som ansvarar för att åtgärder enligt punkt 3-5 (se nedan) utförs samt smittspårning.
- Kontakta vårdhygien snarast för rådgivning kring åtgärder för att förhindra ytterligare fall av endometrit (barnsängsfeber) och smittspridning inom förlossnings- och BB-vård.
- Anmälan enligt smittskyddslagen i SmiNet.

Följande åtgärder gäller både patienter och personal

- Beställ odling - inte snabbtest.
- Ange på remissen ”smittspårning, GAS, spara stammen”.
- Kontakta laboratoriet om anamnes och telefonsvar önskas under jourtid.
- Påbörja smittspårning omgående.
- Upprätta smittspårningslistor omgående på personal, familjemedlemmar och ev. patienter, (se bilagor). Dessa skall sparas på enheten.

1. GAS hos nyförlöst kvinna

Ta odling för GAS från följande personer:

- **Barnet:** navel, främre näsöppning, yttre hörselgång, sår.
- **Familjemedlemmar:** svalg och ev. sår.
- **Patient** som delat vådrum, skötbord eller hygienutrymme:
 - **mor:** svalg, cervix, sår
 - **nyfödd:** navel, främre näsöppning, yttre hörselgång, sår
 - **familjemedlemmar:** svalg om halsont, sår.

Hemskrivna patienter som delat vådrum, skötbord eller hygienutrymme bör kontaktas och informeras om symtom och att de snarast skall söka sjukvård om de insjuknar.

2. GAS hos nyfött barn

Ta odling för GAS från följande personer:

- **Barnets mor:** svalg, cervix, sår.
- **Familjemedlemmar:** svalg och ev. sår.
- **Patient** som delat vådrum, skötbord eller hygienutrymme:
 - **mor:** svalg, cervix, sår
 - **nyfödd:** navel, främre näsöppning, yttre hörselgång, sår
 - **familjemedlemmar:** svalg om halsont, sår.

Hemskrivna patienter som delat vådrum, skötbord eller hygienutrymme bör kontaktas och informeras om symtom och att de snarast skall söka sjukvård om de insjuknar.

3. Personal som ingår i utredningen

I detta dokument definieras personal som vårdstuderande, korttidsanställda samt gästande personal. Samtlig personal som ingår i utredningen ska provtas omgående. Utredning, behandling och

uppföljning bör göras i samråd med företagshälsovård/studenthälsa eller enligt lokala anvisningar. Dokumentation sker i [smittspårningslista, personal, bilaga 2](#).

Personal med ont i halsen, infekterade nagelband eller sår skall omgående omplaceras från vårdarbete och odlas.

Provta personal om:

- deltagit i förlossningen
- utfört gynekologisk undersökning före (inom en vecka) eller efter förlossningen (t.o.m. insjuknande)
- utfört urinkaterisering före (inom en vecka) eller efter förlossningen (t.o.m. insjuknande).

Ta odling från:

- svalg, sår eksem och andra hudlesioner.

För att optimera svarsrutinerna bör kontakt tas med laboratoriet innan prov skickas, särskilt om analys och telefonsvar önskas under jourtid. Positiva provsvar ska omedelbart förmedlas till ansvarig arbetsledare så att GAS bärare omgående kan omplaceras från vårdarbete. Ange på remissen ”smittspårning, GAS, spara stammen”.

Tidigast 48 timmar efter insatt antibiotikabehandling kan personal som behandlats för svalginfektion återgå i arbete, under förutsättning att kliniks förbättring har konstaterats. Om personalen haft positiv svalgodling skall kontrollodling ske en vecka efter att behandling avslutas. Sår måste vara läkta innan personal kan återgå i arbete.

4. Behandling

Kliniska infektioner behandlas enligt gällande rekommendationer. Nyförlösta och nyfödda som är asymtomatiska bärare bör behandlas för att förebygga allvarliga infektioner. Ansvarig läkare bedömer om övriga asymtomatiska bärare ska behandlas, kontakta infektionsklinik vid behov.

5. Vård vid känd GAS

- Vårda patienterna i enkelrum med egen toalett och egen dusch.
- Efter varje patient ska duschmunstycket desinfekteras i diskdesinfektor som har munstycke som möjliggör genomspolning, alternativt kasseras.

Generella vådrutiner

- Följ basala hygien- och klädregler.
- Rengör vid behov och desinfektera skötbord direkt efter användning.
- Hantera städning, tvätt och sopor enligt vanliga rutiner, [Lokalvård – rutiner för städning i vårdlokaler](#).
- Rengör och desinfektera tagytor i vådrummet och hygienutrymmet dagligen samt vid behov.
- Kassera engångsmaterial såsom sanitetsskydd, toalettpapper vid hemgång.
- Efter varje patient ska duschmunstycket desinfekteras i diskdesinfektor som har munstycke som möjliggör genomspolning, alternativt kasseras.
- Utsidan på duschslangen desinfekteras mellan varje patient.

Information

Till patienter

- Informera vårdnadshavare om vikten av god handhygien, särskilt vid toalettbesök och skötsel av barnet.
- Med fördel kan skriftlig information avseende symtom på endometrit lämnas vid hemgång.

Till personal

- All personal och alla studerande som arbetar på kvinnoklinik ska vid introduktion informeras om riskerna med GAS i samband med förlossning.
- Personal med sår på händerna, underarmar, ansikte eller kliniska tecken på tonsillit skall inte delta i vårdarbete, förråds- eller livsmedelshantering. Vid behov kontaktas företagshälsovård för bedömning.

Epidemiologi

Betahemolyserande grupp A-streptokocker orsakar postpartumendometrit ("barnsängsfeber") relativt sällan, men infektionen är allvarlig och bör uppmärksammas extra på grund av risken för smittspridning. Asymtomatisk bärarskap av GAS förekommer hos småbarn och skolbarn, periodvis vintertid kan upp till 10-20% vara bärare svalget. Även vuxna kan vara bärare, men frekvensen är lägre. De vanligaste infektionerna som GAS orsakar är halsfluss, ytliga hudinfektioner (impetigo) och invasiva hudinfektioner (erysipelas). Antalet fall av invädda infektioner orsakade av GAS som rapporteras till Folkhälsomyndigheten var 668 år 2017 vilket ger en incidens på 6,6/100 000. Antalet fluktuerar lite år för år men har de senaste åren hållit sig mellan 600-700 fall/år i Sverige.

Smittvägar

GAS smittar via direkt och indirekt kontakt, framför allt via händer. Droppsmitta förekommer också vid hosta och nysningar. Personal som är asymtomatisk bärare eller har hud- eller svalginfektion riskerar att sprida bakterien till en nyförlöst kvinna. Efter förlossningen utgör livmodern en gynnsam miljö för bakterier att föröka sig i. Mödrar med GAS i svalg, vagina eller cervix har en ökad risk för endometrit. Bärarskap inom familjen är vanligt.

Författare	Titel	Klinik
Vårdhygien		Smittskydd/Vårdhygien

Datum	Version/beskrivning av förändring
2024-05-15	1.0 / Reviderad, godkänd

Bilaga 1 – Smittspårningslista FAMILJEMEDLEMMAR

Åtgärder inom förlossnings- och BB-vård vid fynd av betahemolyserande grupp A-streptokocker (GAS) hos nyförlöst kvinna eller nyfött barn.

Sparas på enheten

Indexpatient	Vårdtid	Positiva odlingar Ange lokal och datum

Familjemedlem	Ange lokal och datum	Odlingsresultat

Smittspårningsansvarig läkare

Avdelning

Sjukhus

Behandlande läkare för familjemedlemmar

Vårdcentral

Bilaga 2 – Smittspårningslista PERSONAL

Åtgärder inom förlossnings- och BB-vård vid fynd av betahemolyserande grupp A-streptokocker (GAS) hos nyförlöst kvinna eller nyfött barn.

Sparas på enheten

Indexpatient	Vårdtid	Positiva odlingar Ange lokal och datum

Personal	Ange lokal och datum	Odlingsresultat

Chefsbarnmorska

Avdelning

Sjukhus

Bilaga 3 – Smittspårningslista PATIENTER

Åtgärder inom förlossnings- och BB-vård vid fynd av betahemolyserande grupp A-streptokocker (GAS) hos nyförlöst kvinna eller nyfött barn.

Sparas på enheten

Indexpatient	Vårdtid	Positiva odlingar Ange lokal och datum

Patient	Ange lokal och datum	Odlingsresultat

Chefsbarnmorska

Avdelning

Sjukhus